

PROIECT DE
CAȘA NAȚIONALĂ

138502

ADH. V. SHIGELSKI.

BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Publicație periodică.

Anul XVII. Nr. 151. Noembrie 1927.

Gheorghe Cârțan

Schițe umoristice
de
AUREL PAUL BĂNUȚ.

Editura „Asociațiunii“, Sibiu, Strada Șaguna 6.

Prețul 5 Lei.

„ASOCIAȚIUNEA pentru literatura română și cultura poporului român“.

Intemeiată la 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele FERDINAND I.

Prezident activ:
Vasilie Goldiș.

Vice-prezident I.:
Dr. Oct. Russu.

Vice-prezident II.:
Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate păturile societății românești.

E de datoria fiecărui bun Român să sprijinească „Asociațiunea“ abonând publicațiile ei și înscriindu-se de membru.

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna	„ 1000—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 50—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10—

650915

PROIECT DE A
CASE NAȚIONALĂ

133502

ARH. V. SHIGELSCHI.

BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Publicație periodică.

Anul XVII.

Nr. 151.

Noembrie 1927.

Gheorghe Cârțan

Schițe umoristice

de

AUREL PAUL BĂNUȚ.

Editura „Asociațiunii“, Sibiu, Strada Șaguna 6.

Prețul 5 Lei

Cârțan.

Îmi agățasem pardesiul în cuierul anticamerei redacționale și-mi scoteam acum galoșii; pe-afară era vremea umedă și rece — o zi de April cenușie ca plumbul.

Din redacție s'auzia însă vorbărie veselă ca nealțădată ș'o voce cu accent de „Țara Oltului“ se deslușea ascuțită din amestecul glasurilor lărmuitoare:

— Ho-ho, domnule... că greșești!... Stăi o fir', că nu-l așa! Vezi ghin', că nu!... Da las' să hie!

În gândul meu: A venit Cârțan!

Întru și 'nceă din prag îi urez cu glas înalt:

— Noroc și la mulți ani, nene Gheorghe!
Da el de colo:

— Dac'o fi buni, fie și mulți... dacă nu, mă mulțămesc cu câțiva!

— Că bine zici, bade Ghiță... Da ce vânt mi-te-aduce 'n Peșta? Pe semne-ai plecat iar' la Roma și 'n treacăt te-ai abătut să ne mai vezi redacția?

— Ba că nu mă duc nicăiri, zău-îo, pe chieu ăsta...

— Păi ?

— Viu de silă, dragu' meu,... nu de plăcere...

— Nu spune !

— Firește !... Cu pricina asta a mea... să văz n'au de gând Măriile-Lor s'o scoată la un feliu ? Fiindecă s'o mutat *Impăratu* 'n Peșta, zic, să mă repez o lecuță pân'aici, să grăiesc cu Dumnealui. Că Mitropolitu' nost din Sibii o fost grăind în chestia asta a mea cu ministru' *Bêrzeviți*. Nu-i vorbă, az' vară i-am spus o oarzană lui *Tisa*, zic : — Asta nu-i cârmuire cumsecade, domnule ministru. Cu fapte urîte vrei să 'mpodobești lumea a minunată a lui Dumnezeu ? Pentru dreptate toți cetățenii statului sînt răspunzători și nici jendarilor — cât ar hi ei de dichisiți cu cozi de cocoși — tot nu li' slobod să facă strâmbătăți !

— Da n'ai mai încheiat cu pățâra mea ?

— De unde ?

— Comédie ca aia !

— Chiar !

— Și 'n ce limbă ai vorbit cu *Tisa* ?

BADEA CÂRTAN.

— Rumânește... 'păi cum? Ca slujbaș al statului, după legea din 68, trebuie să-mi cunoască limba... (el zâmbește)... cam puținel pricepea, nu-i vorbă! Da secretariu lui știa ca măcarcare din noi. Țăla-i tălmăcea vorbele mele și i-le mai descurca. Zic: — Ecselență, ce purtare-i aia, să-mi iee mie jendarii patru cară de cărți, patrusprece zlofi de-argint și să mă ducă ferecat în temnița Brașăului?

Și clătinând din cap:

— Mare hulpoiu, calvinu' de Tisa! „De cărți — 'ice — am înțeles ceva... de bani, nu crezi!“ BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Hm! zi: nu crezi?... Da să arză jendarii toate cărțile rumânești din Ardeal,... gândești Dumneata c'om rămânea pe 'ntunerec? Ne dă ea, ghiata Rumânia,... câte vrem!

'ai, cum s'o mai răstit de după „ghirău“:

— „Rumunte nem sobod... teremtette!“

Mă,... zic... ăsta nu știe de glumă! Am luat'o o fir' mai domol:

— lo n'am făcut nici un rău, Măria-Ta! Am luat cărți de unde-o fost și le-am dat ălor care n'o avut... ..atât! Ori ți-se pare faptă slabă, să-l deștepți pe-ăl din întunerec?“

Da el de după masă, tot încrunțat :

— „No mére kase, ke face la tine dreptate !“

— ... 'ăracă dreptate ungurească!... am zis în gându' meu, ieșind pe ușă.

... Cârțan se 'ntoarce dintr'odată spre noi, ca sucit de cineva :

— Știi cum îl cu dreptatea, domnilor ?

— Știm, de ni-i spune !

— Îi spusă gata : Toți cetățenii... și io și dumneata, și dumnealui — toți sîntem răspunzători să rămăte neștirbită ; că dreptatea-i a tuturoră, nu-i numa a unuia, ori a altuia.

812
Mai limpede se vede dintr'o pildă. Să zicem c'ar sta bunăoară unei flămânzi împrejură blidului plin de lapte, în care înnoată o răpă de mămligă. Toți-s rupți de foame și-ar mânca lupește. Cândcolo, unu din ei, nici tu albă, nici tu neagră, — răstoarnă blidu' de rămân bieții flămânzii cu buzele umflate și cu mașele strâmtate... pe câtă vreme laptele era al tuturoră... nu-i așa ?

— Ba curat așa, bade Gheorghe.

El oftează din adînc :

— Hăi, Doamne! Rele gadine-s oamenii! li înfiptă rădăcina răutății drept în inima lor. Se dujmănesc unii pe alții, de s'ar răpune!

Dar tot el se mângâie :

— Așa o fost, nu-i vorbă, decându-i lumea lume și pe semne așa ne-om petrece și noi!

.

— Da cu Bêrzeviți mult ai vorbit? — revine *Todica*, ispitindu-l.

— Vorbit destul!

Cârțan zîmbește șiret:

— I-am laudat pe Unguri cumsecade... am zis că-s străluciți. De Rumâni am zis numa câtu-i drept, că-s credincioși împăratului și Tronului.

— Mai bine n'am fi — face *Todica*, necăjit.

— Ce era să zici?... Că Ungurii eștia îs mândri, foc! Ei să țin nație mare! Din partea mea, hie! Dracului i-ar păsa! Să nu ne mai porîncească nouă... atât!

— Rău ne mai strâng în curele, nene Cârțane — zice *Dionise Stoica*, suspinând.

— Nu ni' chiar moale așternutu'... da nici așa de chietros, să nu ne putem hodini. Cumpăna nu-i slobod s'o pierdem, fraților. Tot auz pe unii: „Soarte rea!“ O, Doamne! Soartea-i pe cumu-i omu'. Alta-i buba! Intre noi să-mi rămâie cuvântul! Avem vlădici slabi de înger... uniți, neuniți... n'ai ce-alege!*) Hm! Un cioban harnic păzește-o turmă, de n'o poți cuprinde toată cu oieții. Știu de pe mine. Când eram pe Bărăgan, îți păzeam, singur — singurel, câte-o miie de oi... Aduceți-vă numa aminte de vorba lui Caesar: „Alea jacta est!“ Așa ar trebui să facem și noi! Tot însul să iee cu pieptu' postatea din fața lui și — „Înainte cu Dumnezeu!“ Iar cine nu lucră, să nu ia nici plată... fire-ar chiar vlădică“.

— Sărăcia, dar mai ales prostia, ne bagă cu capul în gard — oștează Todica.

— Auzi încoace, domnule Todică: Nu ne putem pune cu nășiile mari. Cum ziceam io 'n Paris, cătră Francezi: „Hoho, dragii mei!... voi ați avut răgaz destul de-a vă cultiva, da noi ce-am avut?...“

*) Cârjan vorbește așa în anul 1906.

Dup' o clipă de tăcere, ciobanul reia vorba, înduleindu-și glasul:

— Și iar mă 'ntore: Nu-i bine să ne plângem mereu, că pe urmă pierdem nădejdea 'n izbândă. Noi între noi, să ne ocărîm și 'șa și 'șa — da 'ntre Unguri, să ne lăudăm cât ne 'ncepe pe gură!...

.

— Da pe „Țara Oltului“ cum o mai duceți, nene?

— Rău... rău de tot! Nu-s conducători. Popchii, toți o deschis crijme și bolte. Nu se mai tîn de „vânătoarea de suflete“... bagsama le-o 'nceputa scădea năprojnele*). Poporu-i rămas, ghietu! Crez că și 'n Maramureș stau rumânii mai bine, ca la noi. Ne lipsesc, petulindenea, oamenii (Cârțan își subție buzele a zîmbet)... iacă cum v'ați brodit și-aici, în redacția „Poporului rumânese“: *Todica, Stanca, Birăuț, Bănuț*... în loc să fiți: *Todea, Stan, Birău și Ban!* Încătrău te-i uita, dai tot de mărunței... n'avem, creștini buni, câtu-i Ardealu' ăsta de mare și de frumos, un drag de om vestit... să facă

*) Așa zicea Cârțan în 1906.

minuni! În „țară“ 'mi pare c'ar hi *lorga*...
 ăla-i minunat între muritori... ce-o mai
 putut serie de cărți... Doamne drăguțule!

De-acù se 'ncepe o discuție la toartă
 asupra politicei, dar ciobanul ne dove-
 dește pe toți, cu pildele lui. Pe urmă trecem
 la „intervievuri:“

— Să vă răspunz... măcarcă-s prea
 multe deodată!

„Maica trăește, săraca, în *Oprea-Cârți-
 șoara*... îi bătrână ca vremea. Am apucat
 și pe moșu' și pe strămoșu'. Taica-i mort,
 ghietu', de ³trei ¹ani de zile. Linsurat n'am
 fost. Insurătoarea nu-i „vécsäl“, să trăbu-
 iască să-l plătești. Șaptesprece ani dearându'
 am ciobănit pe Bărăgan; păzeam câte-o
 târlă de șapte — optsute de oi. In 77 mă
 uitam depe malurile Dunării, cum se băteau
 Rumânii cu Turcii. Intr'o Duminecă dimi-
 neața am plecat să-i slujesc și io lui *Vodă-
 Carol*, da' nu mi-o plăcut, că m'o ținut numa
 'n rezervă.

Pe Bărăgan am cetit întâiaoară „Istoria
 Romanilor“, și-apoi pe-a „Rumânilor“... de
 mi-se risipea câteodată oile, ca făina orbului.

Ciobăneam cu unu *Ion Cotigă*, de obârșie din *Săcele*. Ta'so era subprefect în „Țară“, el... cioban. Avea un măgariu încăreat e'o desagă de cărți. De feliu lui, om scump. Să nu hi asupra careva v'o vită, fără de vină, că-l rupea 'n bătăi ș'alta ba. Între cărțile din spinarea măgarului am dat de istoriile de care vă spui... auleo!... bine că-mi aduc aminte : nu cumva vi-se 'ntâmplă p'în redacție o *Istorie de Isopescu*? De doi ani o caut mereu și n'o găsesc nicăiri...

— N'o avem, nene Cârțane...

— Păcat!... Ei, cum ziceam, în 78 am vint acasă, am tras sorți și am jurat. Am cătănit în *Bosnia*. În 81 m'am libărat. Era chiar conferință națională în *Sibii*, că se năseuse iar pricină între Rumâni și Unguri. Io urmăream din doasecă 'n doasecă darăvelile politice și mă năcăjiam al dracului pe Jidovii din Peșta asta destrăbălată, că strigau într'una 'n gazetele lor mincinoase, că Rumânii's un neam slab, adus aci te miri depe unde.

Ceteam, nu-i vorbă și apărările noastre din gazetele rumânești, decât nu-le puteam crede, că nu-le văzusem cu oichii (s și io

un fel de... Tomă!) Într'o bună dimineață, în anu 96, ce-mi trăznește p'în cap, zic: „Mă Cârțane... tu trebuie să-te duci drept la *Roma*, să vezi cu oichii, cine-o fost moș-to, și stămoș-to?”

Și... dusu-m'am!

Douăzeci de zile 'n cap am mers pân' la *Viena* și de-aci alte douăzecișitrei, până la *Roma*. Ce om de ispravă și de omenie, *Zanardella!* Nu-l știți! Mi-o arătat toată *Roma!*

De-aci am plecat la *Neapoli*, la *Pompei* și la *Capri*, apoi la *Ancona* și de-aci m'am întors p'în *Fiume*, cătră casă.

— Bată-te norocu, nene, că multe-ai mai fost știind — îl întrerupe sublocotenentul de vânători, moțul *Gómbos*, care ne făcea obicinuita vizită redacțională.

— Ia știu! Ce știu? Știți dumneavoastă, că sînteți *invățați*. Io judec cum pociu, cu stropu ăl de minte, care mi-l'o dat Ăl de sus. Adecă bine ziceți! Ian stați o lecuță, să vă mai purec și io cu 'ntrebările.

Și 'ncălecând ochelarii pe nasul coroiă', ciobanul îl fixează pe ofițer:

— Bine să chibzuești, domnu *lainăt*, ca să-mi poți spune curat: „Care-i mai tare, mîntea ori sabia?”

Apoi luându-l la ochi pe teologul *Stanca*:

— Dumneata, ca popă proaspăt de Sibii, ți-i fi aducând aminte de călătoria pe mare a Domnului Nostru Isus Hristos... Ști, când se temea Petru, c'o să-i înghiță valurile...

— *Știu*, răspunde *Stanca*.

— Foarte bine! Spune-mi dar Dumneata' cine plutea odată pe valurile apii?... om mare... sluga lui vâslea de nu-și da rînd... că dujmanul sta să-i ajungă din spate... da stăpâns'o îl îmbărbăta mereu: „Nu te teme, că duci... pe?”

Stanca își încrețește fruntea, scotocindu-și memoria.

— Ai uitat, părinte, Istoria Romanilor... că duci pe?...

Caesar... domnule!

Și nu rămâne nimenea neexaminat din religie, din istorie, din politica românească; iar ciobanul se veselește de răspunsurile noastre „strâmbe“.

... Dela o vreme trecem la cea mai interesantă pagină din viața „olteanului“ : călătoriile lui.

Cât dor de-a vedea lumea! Câtă energie cheltuită întru împlinirea acestei patimi, ascunse 'n adîncul sufletului unui cioban, care fără „opinci de fier“, a cutreerat totuși, o jumătate de lume!

— „Un țenit“ — au spus unii, uitând că 'n „nebunia“ lui, vorba lui Hamlet, era „sistem“.

— Și cât zici c'ai stat atunci în Roma?
— reia Dionisie Stoica firul întrerupt al povestii.

— Cam patru săptămâni. Am văst toate minunile „Cetății vecinice“ : Senat, parlament, for, capitoliu ... minunat orașul lui Romulus! Decât, s'aveți la știință, domnilor, că acuși o să se întemeieze un mare imperiu aci în răsărit, stăpînit de limba noastră rumânească și de-un strănepot al lui Vodă Carol. Băgați de seamă, ce vă spui, ... io o să mă duc pe aci 'ncolo, da să v'aduceți aminte de vorba mea : „*Virtus romana rediviva!*“

— Să dea Dumnezeu, nene Cârțane!

— Faptele Regelui Carol m'o 'ndemnat de m'am dus, dragii mei, până 'n *Sigmaringen*, să văz cu oichii mei cuibul, din care-o sburat „*Șoimul dela Grivița*“. Nici n'ați putea crede, ce femei vrednică e mama Regelui! O săptămână 'ncheiată m'o găzduit, ca pe-un boier... mâncam cu lacheii palatului și-ți beam la vin de *Burgundia*... prima... mă făcusem roșu 'n obraz, ca un bujor!

— Și pe ce limbă te 'ntelegeai cu ei?

— Rumânește... 'păi cum? Fratele Regelui, *Leopold*, știa bine italienește și latinește. Când vorbeam cu el, o dam rar de tot... începuse omu a mă pricepe cumsecade. La plecare m'o strâns *Leopold* în brațe și m'o pupat... ghiata bătrână, mumă-sa, plângea... zic zău!... Ne-am ales dinastie bună,... domnilor... răsad trainic de oameni cinstiți!

— Și mai spune-ne, pe unde-ai mai fost?
— face entuziasmat, amicul Stanca.

— Intreabă-mă, unde n'am fost?

În *Abissinia*... când isbuenise războiul... adecă să nu minț... aci n'am fost... că iar m'am oprit un chiculeț la Roma. Ce-o făcut adecă, ce n'o făcut, un locotenent Italian, vechiu prietin cu mine, că m'o desmânta

de *Africa*. Și-am rămas. Ba unde nu m'o pus într'o căruță și m'o purtat câtu-i Italia de lungă... mă chiar săturasem dela o vreme.

Intr'un rând — stăi să văz: pare-mi-se primăvara, am plecat iar la drum. Zic „Totatăta... hai tu și 'n *Spania*, *Cârțane!*“.

Cum o hi fost de rând, tot p'în Roma 'mi trecea cărarea (vorba aia: „toate drumurile duc la Roma“)... da nici nu mai știu zău io, ce piedeci mi-se pusese în cale, că din toată călătoria m'am ales numa cu satu lui *Cristofor Columb*, cu *Geneva*.

Când eu „*Congresul Orientaliștilor*“ am fost a treia oară la Roma, Trebuta să mă due... nu?

Pe vremea aia era lucru mare de *Vasile Urechiă*, istoricu... poate 'l știți din cărți. Sosise lume depe lume, din tuspătru părțile pământului și toată se aplecase în partea noastră, a Rumânilor. Drept vă spui, atunci odată mi-am stâmpărat inima! Dela *Universitate* și până la *Columna* din *Forul lui Traian*, pe tot drumu io singur am dus coroana de bronz... mergeam în fruntea poporul ca un fișpan... vai ce era de om, Doamne drăguțule!

Ambasadoru nostru, Domnu *Duiliu Zamfirescu*, îmi cumpărase un rând de haine nemțești, c'o sută de lire. Măcar îi spusese: „Să nu mai hi chiełtuit, Domnule Ministru, că nu umblu bucuos cu sărăceii d'estea nemțești“ — da n'o vrut să mă lase în haine rumânești. Că 'icea: „In Roma trebuie să umbli acum odată nemțește!“

I-am făcut pofta. Da la plecare, zic: „Poftim hainele, Domnule Ambasador și să ne vedem sănătoși!“ (Să nu fie surprins nimenea de procedeul Domnului Zamfirescu, distinsul arbitru al eleganțelor și de bună-seamă admirator al costumului național romănesc din Ardeal. Al lui „nenea Cârțan“ era însă nu numai primitiv, dar și cam... nelăut).

— Nu 'ș cine spunea, c'ai fost și la îngropăciunea *Regelui Umberto* al Italiei?

— Ba... că 'ntârziase. Da am fost față la încoronarea fiu-so, a lui *Victor Emanuel*.

— Numa 'n *Paris* n'ai fost... 'ș-a-i?

— Cum să nu! In anu 97. Din Diena am tăiat'o p'în Tirol, la *Zürich*. Ăl mai curat și mai regulat oraș, din câte-am văzut io. În *Zürich* m'au primit foarte bine, studenții

noști. Tot ghieții studenții rumâni m'o găzduit și la Paris. Trei săptămâni am petrecut în „orașul-lumină“. Nu mă mai puteam sătura... atâta-mi de plăcea! Oameni faini francezii... păcat că nu se prea au cu frații noști, cu Italianii.

Când m'am întors din Paris, iar m'am oprit la Roma. Patru zile m'o găzduit *Contele de Gubernatis* și cu *Cardinalul Rampolla*. Ce oameni! Suflate mari, de Romani!

— Cine 'mi spunea oare nene, c'ai fost și 'n *Ierusalim* — îl descoase Todica.

— Da ce? Era să ocolesc chiar *Pământul sfânt*?

— Și cum ai călătorit, nene Gheorghe, — întreabă mirat Stanca.

— Șugubeață călătorie!

Cum eram bine cunoscut p'în *Ministerele* din București, am căpătat bilet în cinste până la *Constanța* și de-acolo bilet de vapor, până 'n *Țărigrad*. Aici am intrat ca lucrător pe-un vapor rusesc, care mergea la *Alexandria* și de aici la *Iaffa*. Dela *Iaffa* am luat'o încetinel pe jos,... hai-hai! hai-hai!... pân' la *Ierusalim*. Mă duc, mă duc, când-colo, pe dealu *Ramson-ului* m'apucă noaptea.

N'aft umblat niciunu pe-acolo : o sălbătăcie mare ! Numa iacă... mă prind niște hoți, negri ca tuciu. Zic : „Pân'aci ți-o fost, Cârțane!“ Se uită tâlharii la mine... mă sucesc, mă 'nvârtesc, mă judecă în fel și chip pe limba lor... io... pace bună ! Mă uitam la ei, ca mut. Dela o vreme încep a mă scotoci p'în buzunare — tufă ! De unde s'ai bani ? ! Era unu, înholbat, negru ca fundu ceaunului și cu buzele răsfărânte... s'apucă ticălosu și-mi rade două palmi și pe-acolo năinte mi-o fost drumu !

După două zile, alta : m'o 'nhățat poliția și m'o 'nceuiat. Pricină, ce-i drept, nu mi-o putut găsi,... ba la urmă — tot oameni cum-secade, ce să zic ? — mi-o plătit și trenu pân' la Ierusalim...

— Cum ți-s'a părut Ierusalimul, nene ?

— Dai ce rușine, domnilor ! O 'nceput orașu ăl sfânt pe mâinile păgânilor. Așa m'am năcăjit, de m'am suit într'o noapte pe muntele *Sionului* și m'am rugat lui Dumnezeu, să nu-i mai rabde ! Știiți, ce-o făcut Turcii din palatu ăl minunat al lui David ?

— ?

— Căsarmă cătănească — auzit-ați ?

Se ceartă călugării deasupra Sfântului Mormânt, mai rău ca țiganii 'n gura cortului! Și pun taxe pe toți oamenii care se 'nchină. În toate limbile pământului se fac slujbe, numa rumânește, *nu*.

— Rău destul!

— Rău, zău!...

... — Mult ai stat în Ierusalim?

— Cam patru săptămâni. Eram, ș'acolo, chiar destul! Venise și împăratu ăl sfătos, care tot ține vorbiri, *Wilhelm* ăsta al *Germaniei*, cu soru-sa.

Intr'o zi — era o căldură vrăjmașe — m'am dus și m'am scăldat în apa *Iordanului*. Și-așa, din bun senin, m'ajunge măi omule, un dor de casă!... stam în apă până 'n gât și cântam bisericeste: „În l-or-daan bo-te-zâându-tee tu Doa-oam-neeee“...

... M'am oprit v'o două ceasuri și pe malu *Mării-Moarte*. Ba, cum era dup'ameaza, așa pela patru, m'am scăldat și 'n apa asta amară și sărată ca oena.

Dela o vreme, am luat'o 'n cetinel spre *Sodoma* a păcătoasă și de-aci la *Constantinopol*, ca muncitor pe vapor și-apoi p'în *Constanța* m'am cârnit îndărăt spre *București*.

— Incalte 'n București ai fost destule-ori!

— O Doamne!... poate și de-o sută de ori!

Da-i rușine, fraților, că se mai găsește Rumâni ardeleni, care n'o călcat în „Țară“! Nu ghieți de plugari de-ai noști, că ei n'au nici când, nici cu ce se duce... da cunosc, vă spui drept, domni mari, profesări și avocați și deputați cu șerparele dórdora de bani și tot nu-i împinge lotra de inimă, să treacă granița, să vază capitala „Țării“, isvorul de lumină și de îmbărbătare pentru toată suflarea rumânească.

— Drept ai!... bravo nene Cârțane!

— Auziți încoace, ce vă spui: *Bucureștii și Roma*, astea două ar trebui să-le știe de rost tot Rumânu! Socoteală limpede: când nu ști nimic de tat' to și de moș-to, ești orfan și-al nimurui... ...crede-mă-ți!

El aruncă deodată ochii la ceasul, care bate douăsprezece.

— Ție-Vă sfântu din ceriu... doar n'o fi la ameazi?

— Ba cam așa, nene! Vezi? Cu călătoriile Dumnitale ni-a rămas acum gazeta nescrisă...

Ciobanul ridică foarfecele depe masa amicului Stanca, poreclit „croitorul“ :

— Păn' aveți „sărsamuri“ care scriu iute, n'am nicio grije! Intr'un ceas o croiți și-o 'neiocălați.

În râsul nostru apăru din odaia vecină administratorul ziarului, aducând pe-o tavă opt „ciocane“ de țuică bănățânească „d'a prefriptă“.

Cârțan fu întâiul care închină, fără să bea:

— Păi... la mulți ani „redacția Poporului Rumânesc!“...

Să-i fie anii rodnici!... să-i curgă abonații, ca ploaia!

— Amin! — răspunserăm în cor, ciocnind cu ciobanul. (Pesta, 1906)

Cartea Părintelui Reteveiu.

Data'n Hilimoaca, la 15 Răpciune, anu 1913.

Prea Onorate Domnule Asesor!

Mă rog de iertare, că te-oiu supăra c'o rugăminte cam mărișoară. Decât, crede-mă: n'am putere de-a merge pe alt drum. Ma'm sucit io și m'am răsucit, cât m'o tăiat capu. De geaba! N'am putut găsi cărărușa, care să mă scoată la luminiș. Auzi aici: mă strânge năcazu de gât. de-mi vine să mă vait și nu-i pociu rupe capu nicecum.

U'te ce-i treaba! Mai am o fetișoară nemăritată... 'a din urmă ș'aș dori s'o așez și pe asta. Să mă scap odată de dârvală, că-i vremea! S'apuc, cu preuteasa mea, în căsuțele din fundu curții, apăi de-acolo 'năinte facă-să lumea tûriță despre partea mea, că pociu să 'nehiz oiehii hodinit.

Am ostenit și io, Domnule Asesor! Nici nu-i de-a mirare, când le socotești toate. Doamne, p'in câte-am mai trecut!

Intâi am fost dascăl nouă ierni. Băteam copiii pentru patruzeci de zloți pe an. Dup'ata

m'o cerut satu nost să-i hiu popă și dacă m'am făcut, am popit cin'zece de ani în ștoand ș'unu 'n penziune. Destul pentru un cap de om. Că's vechiu! Nu mai sânt nici to de ieri. La Sînzienne lovesc șaptezeci și opt în cap și numa de doi ani nu mai lucru 'n câmp. Ghiata preuteasă, măcar e'o biruit douăsprece faceri, încă merge pe șaizecișteinci. Ea-i ca gânju ș'acuma. Da vorba aia: „ne-am păpat mălaiu din traistă“... pace bună!

Când îmi fac socoteala bine... îmi pare că ni-o trecut viața ca o zi... zău așa!... Dumnezău să l hodinească pe Șaguna! Par'e'acuma-l văz, cum mi-o pus mâna pe umăr... 'ice: „Bravo ftule!... zdravăn bălat!... te fac... te fac!“ Adecă popă. M'o și făcut. Vorba, întâi m'am dus acasă de mi-am făcut rost de câțiva fiorini — cum era banii pe vremea aia — și numa dup'-aia m'am întors iar la Sibii, de-am dat igzamănu ăl mare, din cântări și din tipic. A douazi 'ți umblam, pipând ca un ture, pe ulițele Sibitiului. Eram popă sfinșit-gata. Drept că satu mă vruse și mă ceruse. Da ș'amintrelea, mergea treaba cătănește. Așa fusese și supt *Vlădica Moga*. În șase luni de zile, să hi fost cât de prost, puteai

teși popă. Dela anu 63 încoace îi vai de capu teologilor, că 'nvață 'n seminari trei ani de-a valma, pân' să gârbovesc. Când scapă din teologie, nu mai au făr' o fir' de păr, în ceafă.

Mie, un hir nu-mi lipsește din cap... decât că-i alb cumu-i argintu.

...Atâta școală încă nu-i bună, dă-o 'n primejdie! Io am învățat patru ani nemțește, în școala capitală din *Recea*, aci lângă Făgăraș. Stă ș'acum săraca, da ți' milă s'o vezi! Rânduiala slujbii și glasurile le știam ca pe apă, dela *Irimie Socol*... oar' apucatu-l'ai, domnule asesor? Cantor vestit în vremea aia, pe 'ntreagă *Țara Oltului*. Atâta mi-o fost toată 'nvățătura din carte. Da mulțămescu-ți Ție Doamne, că nu i-am făcut rușine nici parohii, nici mitropolii. Ba 'ți spui drept: m'avea chiar drag *Baronu Andreiu, Mitropolitu*. Când ne 'ntâlneam, grăiam amândoi tot nemțește. Îi ștramportam în toată toamna, câte cinci-șase cară de ovăs. Că era un popă mândru, foc... ținea patru armăsari arăpești, ca niște zmei!

...D'apăi m'am purtat, cât am putut, și din trebile națiunii. Am zidit biserică nouă-

nouă, din fundament. Am făcut școală pentru doi învățători. Casă parohială... drept că-i din bârne, da-i bună și-i călduroasă. Ba mi-o rămas răgaz să prăsesc și douăsprece odrasle, toamna ca patriarhu Iacob: cinci fii și șapte fete.

Mi-o fost greu, lucru mare, până i-am așezat pe toți! Ale cinci coade de fete le-am dat după plugari de-ai noștri, că n'am avut atâta prindere, să-le trec p'în *clóstăre* și să-le scoț doamne. Dă... n'aș grăi 'n ceas rău!... am nimerit tot gineri zdraveni. Numa unu, Sofronu Lungoaii,... care ține pe Victoria, iel mai zăbovește al' dată pela crijmă, încolo-i iute de lucru, ca chiperiu... Cum zie, cinci is date după plugari. Una mi-o murit fată mare, gândesc c'or hi... douăzeci de ani la primăvară. Destul o bocit-o maică-sa, da n'o avut ce-i face. I-am spus deatâteaori: „Tu muiere, îi de geaba!... nu să mai scoală din groapă. Numa Lazăr s'o sculat, că pe ăla l'o 'nviat Domnu Ristos!“

... Dintre fii, ăl mai mare, Andreiu, s'o făcut lăcătuș. Al doilea, Mihaiu, o apucat în „Țară“ de tînăr, că era șmechiăr și des-făcut la cap. Îmi scria mai în cești ani, că

s'ar hi făcut arândator de moșii. O strâns el, omu, o lecuță de avere, da-i și tribute păli-l'ar norocu ăl mare, c'are o erilă de copii!

Al treilea, Niculaie, și cu ăl de-al pătrălea, cu Miron, s'o făcut dascăli, amândoi. O duc bine cu nevestele lor, n'am de ce mă plânge. A lu' Miron, cum o hi de rând, n'o putut dobândi niciun prune... măcar tare-ar hi vrut, ghiata muierel! Apăi pe săracu Niculaie îl mai năcăjește, din când în când, *inspectăru școlilor*, pentru limba asta ungurească. Îi și grea, arz'o focu!... că ți-să face gura ntr'o parte, când dai să grăiești.

Ăl din urmă, teologu Pavel, pecum știți și Dumneavoastă, îl în seminariu nostu din Sibii. Adecă acum o trecut la archiva Prea-veneratului Conzistoriu. Pe ăsta l'aș lăsa bucuros să popiască în locu meu. Îi băietoiu mare, că-i de douăzeci și patru de ani, la primăvară. Ne-am și 'nțelea cu fratele 'n Ristos *Mărgineanu*, care administrează parochia mea, să ne dea pe Rozălia lui, de noră. Mi-o făgăduit omu, c'om face, de-om trăi. Da mai știe bunu Dumnezeu ce-o mai hi pân' la urmă, că dupăcât îl precep io pe

băiatu ăsta, el își bate capu să treacă 'n București, cu tiatru lu' *Bârsan*. Ducă-să! l-o trece lui odată toate dorurile! Din naștere 'mi pare un piculeț cam tresăltat. Cine știi în partea cui s'o hi aruncat cu apucăturile nezdravene, că-i sboară mintea tot p'în nori, ca *Vlaicului*, care-o căst, ghietu, din mașină. Da să las io *tiatrele* pe sama ălor carti l' de răs... să mă 'ntorc io la duroarea mea.

... Cum îți spuneam, Domnule Asesor, mai am pe fetișcana asta, pe Ludovica. Ni-o trimes-o Dumnezău cam târzior. Drept grăindu-ți, la moarte m'așteptam, da la copil, ba. Ce stai să socotești?... Îmi era vechie muierea, călcă pe patruzeci și opt. Nu mai avusesem copii, doar de șapte ani. Numa iacăt-o! Hm!... În săptămâna 'ntâi, părea că-mi vine chiar greu, de lume. Mă teșeam de poporenii, că eram om trecut și ști, Rumanii noștri 's răi de gură, ca șerchii. De câtcă Dumnezău lucră ca un sfânt, numa nu-l precepe nemernicu de om! Cătră urma-urmelor, rămăsesem, cum ziceam, numa cu băiatu ăl mic, cu teologu Pavel, din Sibii. Ăilalți să 'mprăștiase p'în lumea toată, ca puii sburători. Pe ghiata preuteașa o cerca

mereu un junghiu afurisit, de partea stângă și ba că să să ducă la doftoru la primăvară, când s'o mai ridica zăpezile, ba la toamnă, după ce-om strânge câmpurile, — cu câr-mâr, s'o făcut punt zece ani, pân' i-o trecut de măgan. Da 'ntreabă-mă : ce mă făceam i-o 'n vremea asta făr' de copilută? Că stam înfundat în vâltoare până'n gât. Să nu hi vint fătuța asta întârziata, al'dată n'ar hi avut ein' să-ți facă o păpară... zău cruce!

Da *acum* s'o vezi! Că-i fată mare, Ludovica mea : de șaptespre'ce ani și-o săptămână. Și-i albă și 'nvoaltă ș'atâta-i de frumoasă... par' că-i un erin!

... Și... ca *oamenii*... ne gândeam mai dăunăzi, cu preuteasa asta a noastă, de-am putea-o 'nceiocăla cu vișinotariu din sat. Fieci-
 or de plugari, parochian de ai mei. Îi zice lui : *logen Toanchină*. Îi dat la brazdă băiatu de năcazuri, că l'o crescut maică-sa din traistă și s'ar potrivi din toatele cu copila noastă, cu Ludovica. Dacă s'ar nimeri o brodeală între ei, i-am așeza în căsile dela uliță și io cu baba mea, ne-am trage 'n căsuța din fundu curții. Poate 'ți aduci aminte, dela sfîntirea bisericii... ști, cășcioara unde

socăciau boresele pentru banchet. Da acum-a-i răpăluită și-i curată ca un păhărel. Drept că-i ferită la o parte, da hie! lo și baba mea le-am vâst toate-ale lumii, și bune și rele, — nu mai am lipsă de ferești cătră drum. Că-mi cunosc toți credincioșii, fără să-i văz... mi' destul să le-auz gura... Hm! Ce fi' omule, cu bătrânețele estea!... fac ce fac, chierz hiru ș'apuc pe delături...

Cum fiți povestiam, toate-ar hi eșit bune! Când colo, să vezi numa Domnule Asesor, ce buclucu naibii o fost să dea peste noi. Adecă mai bine zis, vișinotariu ni-o trimis vorbă așa, că Ciel ar avea plăcere de fata noastră, da să-i dăm doi boi de jug, o bivoliță fătată, o brișcă pe *fédăre* și iepele ale de cinci ani — c'aveam două iepe harnice,... nu era 'n toată stava altele 'nainte a lor!

Acuma, ce eră de-a zice? Băiatu cerea iel cam multe... da nici prea din cale... că-i om învățat și trage nădejde bună să cază mâne-poimâne 'n slujba notarășului ălui mare. Și vremea-i ca vintă, că pe notareș, cum are daru suptului, l'o cam stropitu-l un vântuleț de partea dreaptă, o țirișoară de damblauă, cum ar veni cuvântu 'n „Țară“ — și

Unguru, solgăbirău, îi bagă mereu vină, că nu mai poate purta hârtile din cîntălărie... iacătă-mă!... așa-i că iar am rătăcit? Să mă 'ntorc dar la *viși*, să nu iau o vorbă de-aici ș'una de colo.

Cum zic, ne-am învoit pe ce-o cerut și hotărâsem să facem, cum o fost la Rusale. Numa că toate-s de prisos, când te-o căuta primejdia. Cu răceala și ploile astea, o bală de urs s'o 'nnădit la cucuruze, că anu ăsta 's puse 'n hotaru de cătră pădure. Și-o fost mult păn'o prins a gusta tăpălăgosu din dulceața boanelor, că s'o ținut de iele o săptămână. *Bucureștii* — venia, măi omule, noapte de noapte. Inț' o sară mă pune pacostea de trimeț pe slugă cu caii, zic: du-te, mă, în tănărogu din gura higiului. Că știi, boala de cal ronțăie cătu-ți-i draga de noapte și mă gândeam să mai cruț din nutreț. Da netreb-nica de slugă ce crezi e'o făcut? Impiedecă, netotu, iapa hai cu clopot, apucă la vecin într'o căpiță de otavă și trage-i la soamne *Aritoane* — e'ășa-i zice, zică-l ceasu!

Ursului nu i-o fost destul de-a se sătura cu boanele de cucuruz. Despre ziuă când s'o tras cătră bârlog, hai, să mai fac'o

strâmbătate: sare 'n cărca iepii, că iera să-raca împiedecată și-mi strică tâlhariu ăi urât o dragă de murgă cu stea 'n frunte, de-am plâns'o cu preuteasa, ca pe-un copil de-al nostru. Nici n'ai crede, Domnule Asesor, câtă putere-i într'o vită de cal! N'o putu'o dorî, hiara spurecată, da t-o 'nhipt ghiarăle 'n greabăn... ghiata iapă, de 'nflorare, o prins a strânge din piele, ș'așa, împiedecată cum iera, o vint cu hingheriu de urs în spate, tot în sărite,... gata să dea peste somnorea de slugă. Să sprâncena de ziuă... l'o văst un cărd de oameni, că pornise satu 'ntreg cu noaptea 'n cap, la pădurit. Am lecuit'o noi, săraca, cu șpirț de camfor, cu arnică... cu ce-am știut. Da'n geaba ni-a fost toată cazna, că ni-s'o prăpădit! Măcar n'o dam, în crucea mea Domnule Asesor, nici pe două sute de fiorini buni!

Acuma, să vezi numa cum să 'nvârte roata. O pagubă 'ți aduce alta, mai mare. Viți n'are ce lucra, s'apucă și ne trimete 'ntr'o sară vorbă, că fără iapă 'n locu murgii, tel nu face! Zic cătră muierele noastre: „Îi hotărîtă!... altă iapă nu-i pociu cumpăra, că n'am de unde... tabăra rasă!... auzitu-m'ați?”

Ludovica, hi pe plâns! Preuteasa face : „Da mai dă-l Hantătariului, sfârnatu uricios, dacă ține mai mult la o hîră de iapă, ca la fată... adecătelea : *cine-i Toanchină?*!

Fămeilor, nici aminteri, da părea că le luase sufletu foc! lo... ca omu... le-am lăsat să-să mai stâmpere ș'am apucat în pat. Că am un obicei vechiu, Domnule Asesor : când m'oiu năcăji rău, mă cule și mintenaș îți adorm. Dupăce mă scol is alt om.

În sara cu beleaua, tot așa am făcut. În cinci minute, vorba letinului, trecusem în împărăția lu' Morfei! Dimineața, mă urnesc din pat, de până 'n ziuă și m'așez o lecuță la masă să cetesc „Foaia Poporului“, c'o adusese poștariu încă de cu sară. Numa iacă, dau peste *Domnu Vasile Stroescu*. Seria o serisoare din *Bâle* — unde-o hi satu ăla — și trimetea unui ghie' de popă văduv, o sută de *zlofi*. Dintr'odată părea că mi-să luminează capul! Nici una, nici alta, mă puiu și-i scriu Domnului Stroiescu o carte, doar *mai lungă* ca asta, despre pătărama cu iapa și-l rog să m'ajute cu nește creșari. Gătesc serisoarea și mă repez peste uliță, la dascălu *Machedon*. Zic : „Învățătoriule, Dumneata cam

știa! ghioagrafia... putea-mi ai spune, încătrău vine comuna *Bâle*, de unde împarte Domnu Stroiescu banii ăi mulți?" — Zice dascălu: „Dupăcâte știu, Dumnealui să trage din *Basarabia*... bagsama o hi satu unde-și are moșia“. Zic: „Mirate-ai să fie 'ntr'altfelu!“

Pe vorba dascălului m'am întors mințenaș acasă ș'am trimes scrisoarea cu rețepiș pe adresa Dumnealui. Am scris așa: „Domnului Vasile Stroiescu, boter român în comuna *Bâle* din *Basarabia*, — *Rusia*“.

„Aștept... aștept... aștept — tufă! La v'o... zece zile, să 'ntoarce cartea mea însemnată cu roșu, cumcă satu numit nu s'ar găsi în *Basarabia*, ci 'n *Helveția*. Poștariu nepreceptu! Să-l hi găsit cărtictea mea, mă imprumuta de bună samă omu ăla de omente. Da n'am avut io noroc și pace bună!“

Dac'am văst rezultatu, am plecat cu doi junci la târgu Făgărașului. Târgu de nimica! Cum nu m'ai întrebat Dumneata, așa nu m'o 'ntrebat pui de om de ce-oiu hi trăpădat io boulenii mei din *Hilimoaca* până în Făgăraș. Lăpădau oamenii vite mari, pe preț de ba'jocură. La două săptămâni după târg — *altă* primejdie: iese Oltu și-mi norotește lun-

cile. Mai socotesc, că după ploile și răcelile ăstea nu-i nădejde nici de mămăligă, că n'are când să coace. De n'o slobozi Unguru vama, să ne vie cucuruz rumânesc pe la Turnu-Roșu, ne cuprinde foametea la primăvară, așa să știi!

Ce m'am gândit dar, Domnule Asesor, dac'am văst că n'am de unde lua banii? Am zis așa: io 'n tot anu trag un piculeț de penzune din Sibii... hai, să mă rog de Preavenertu Conzistorlu, să mi-o dea pe doi ani înainte, să-mi omor năcazu. De-o hi lipsă și-mi cereți, mă leg s'o și cămătuesc pentru folosință. Că vă spun drept, decând sânt n'am iscălit *vêcsăl* și mi-ar hi voia să 'nchiz oiehti cu obiceiul ăl vechiu: nici io 'n banca altuia, nici *izecătăru* 'n curtea mea — atât!

... Decâtecă multă scrisoare n'oi mai așterne zău-io pe hârtie, ca ea ar hi destul de răbdurie, da vezi-că nu mă prea slujesc oiehti, Domnule Asesor. Cu cefitu o dau bine de tot. De treizeci de ani încoace n'am prea avut de-a mă uita 'n carte, că ți-le torăiam slujbele de rost, ca pe Tatălnostu. Cu scrisoarea-i mai anevoie, că-mi lăcrămează oiehti, ba 'mi tremură o firişoară și

mâna, fiind mai dedată cu plugu, decât cu peana.

Spune-i, rogu-te, și Ecselenței Sale cum stau treburile mele și faceți Dumneavoaștă atâta bine și 'nchielmați-mi două sutușoare de fiorini, să-i pociu cumpăra soață murgii. Să mă scap odată de gura muterilor... c'ales baba asta a mea, mi-o 'ndopat sufletu cu filuzofte: „Că nu ureau să cunosc norocu ăl bun al fetti... că mi' mai tare de-o gloabă de lapă, ca de fata noastră...” și haida-haida!... vântură de dimineața până sara la pleavă seacă, fără de boane...

...Acum iar mă 'ntore! Gândindu-te la banii care vi-i cei, poate 'ți vine aminte nescăiva obligație. O hi, de fost! Da știi ce 'ți-oiu mai spune, Domnule Asesor: vorba mea-i *obligație iscălită*.

La sfințirea bisericii, când 'mi ținuseși cuvântarea de m'at onorat în fața poporului, zicèseși — par'c'acum te-auz —: „Pe vorba popii Bucur, poști zidi biserică!”.

De 'ți'o hi fost dreaptă zicala, dați-mi dar penziunea pe doi ani înainte... s'avești noroc cu tot Conzistoriu și să-mi mărit și io pe Ludovica mea.

Amintrelea poți avea la știință, depe-acuma, că nu fac nimic cu viți, că-i d'ăia scumpi, ca tătariu de moș-so. Ooar' spusu-ți-am v'odată povestea lu' Toanchină ăl bătrân? O istorie lungă! Destul să-ți hie că, acum douăzeci de ani, bătuse avănu ăl urit pe-un băietoiu sărac, pentru o prună uscată, de-o zăcut ghietu copil șase săptămâni în șpital — mai auzit-ai una ca asta?

...Eeei... da acuma văz că cartea mea-i chiar fără de capăt, ca cusătura babii, când uitase, uituca, să-i facă ații nod. Iacă-s trei ceasuri, de când mângălesc colile albe cu cerneală neagră și tot nu-mi mai vine aminte, să pui punctu sfârșitului.

Mă 'nchin dar cu plecăciune, Prea Onorate Domnule Asesor și trimite-mi, hi bun, un piculeț de răspuns, să știu la câtu-l.

Sluga Dumneavoaștă prea plecată:

*BUCUR RETEVEIU,
paroh în penziune.*

BIBLIOTECA UNIV

0776 16. VI. 1923

CLUJ

Din Biblioteca „ASTRA“,

au apărut până acum următoarele lucrări :

- Nr. 1. *Dr. Sextil Pușcariu*: „Istoria literaturii române“, vol. I (epuizat).
- Nr. 2. *N. Iorga*: „Tudor Vladimiresc“, dramă ist. în 5 acte (15 lei).
- Nr. 3. *I. Georgescu*: „Prin Ardeal“, partea I, cu 161 ilustr. și 1 hartă (50 lei).
- Nr. 4. *Ștefan Mefeuș*: „Istoria neamului românesc“, vol. I cu ilustr. (50 lei).
- Nr. 5. *Nic. Oancea*: „Cântece populare românești“, pentru cor mixt, vol. I (25 lei).
- Nr. 6. *Francisc Neugebauer, inginer*: „Viitorul tehnic-economic al României întregite“ trad. de I. Georgescu (cu tablouri și hartă) (10 lei).
- Nr. 7. *T. V. Păcățian*: Jertfele Românilor din Ardeal, Banat, Crișana, Sătmăr și Maramurăș, aduse în războiul mondial din anii 1914—1918 (15 lei).
- Nr. 8. *Ioan C. Băcilă*: Pictori francezi prin țara noastră (1828—1856) (cu ilustr.) (15 lei).
- Nr. 9. *Dr. Onisifor Ghibu*: Cum s'a făcut unirea Basarabiei (5 lei).
- Nr. 10. *Dr. Onisifor Ghibu*: Evoluția secțiilor literare și științifice ale Astei (La un popas) (10 lei).
- Nr. 11. *Dr. Ioan Lupaș*: Contribuțiuni la istoria ziaristică, românești ardeleni (30 lei).
- Nr. 12. *Dr. Aurel Voinea*: Valorificarea capitalului uman prin igiena națiunii (15 lei).
- Nr. 13. *Dr. Dominic Stanca*: Ancheta sanitară, ca bază de plecare a plăgilor sociale (15 lei).

Se află de vânzare la „Asociațiune“ în Sibiu, Str. Șaguna 6, și la toate librăriile

:-: :-: din țară. :-: :-:

Tipografia și Compactoria „Dacia Traiană“

Telefon 168 :: Piața Unirii 9. :: Telefon 168

EXECUTĂ cu gust și cu prețuri convenabile toate lucrările de tipografie și compactorie ca: Acțiuni, Registre, Libele de depuneri, Broșuri, Reviste, Ziare, Biblioteci școlare, Harte, Caiete de scris și de desen etc.

LIVREAZA cu prețurile cele mai convenabile: toate requisitele de scris, ca Creioane, Penițe, Cerneluri, Sugative, Gome, Cretă, Călimare, Cărți școlare și Cărți pentru bibliotecă școlară în prețuri originale. Imprintate școlare.

EDITEAZĂ Calendarul „DACIA TRAIANĂ“ și anume: Calendar lunar, pentru prenotări și de părete, cari fiind bine îngrijite sunt cele mai bune și răspândite calendare românești. Apar la 15 Octombrie în fiecare an.

La comande mai mari rabat!!

Întemeiată la 1861 de marii metropoliți Andreiu Șaguna dela Sibiu și Alex. Sterea-Șuluțiu dela Blaj, de frunzașii neamului nostru de atunci: Tim. Cipariu, George Barițiu, Axente Severu, cav. I. Pușcariu, baron Vasile Pop, Dr. I. Rațiu, Iacob Bologa ș. a. cu scopul de a înainta cultura poporului român prin tipărire de cărți bune și folositoare, a înființat și va înființa și susținea bibliotecii populare în fiecare comună, bibliotecii regionale în fiecare centru de despărțământ și o bibliotecă mai mare centrală; a întemeiat și va întemeia și susținea muzee regionale în centrele despărțămintelor, pe lângă un mare Muzeu Central; a ridicat și va ridica și susținea case naționale în toate comunele românești; a aranjat și va aranja expoziții etnografice (de porturi, de jocuri naționale etc.), de agricultură, de grădinărit, pomărit, de copii, industriale, artistice ș. a.; a ținut și va ținea conferințe și prelegeri populare; a acordat și va acorda premii și burse (stipendii); a înființat și va înființa bănci populare, cooperative ș. a.; a instruit și va instrui pe analfabeți (pe ceice nu știu ceti și serie). „Asociațiunea” e împărțită în despărțăminte (cereuri), iar acestea în comune sau agenturi. 4 persoane pot face o agentură și cere prin directorul despărțământului o bibliotecă dela

Abonați publicațiile „Asociațiunii”!

„TRANSILVANIA”

Cea mai veche revistă românească din Ardeal

Apare lunar.

Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunii” 100 Lei
pentru nemembri 200 Lei

Abonați-vă la „Biblioteca Poporală“.

Ultimii numeri conțin următoarele:

- Nr. 144. Piatra credinței, povestire din viața poporului de Coriolan Brediceanu.
Nr. 146. Pricinitorii boalelor (Bacteriile) de Ioan Pop-Câmpeanu Plantele de leac (medicale) de N.
Nr. 147. Din poveștile lui Moș Toader și alte povestiri pentru popor. De Adam Boleu.
Nr. 148. Un ceas de șezătoare poporală, material de Teodor D. Păcățian, Adam Boleu, Ioan Pop-Reteganul și Horia Petra-Petrescu.
Nr. 149. Niță Zdrenghia, de Alex. Lupeanu-Melin.
Nr. 150. Calendarul „Asociațiunii“ pe anul 1928 de Horia Petra-Petrescu.
Nr. 151. Gheorghe Cârjan, schițe umoristice de Aurel Paul Bănuț.

Cea mai răspândită publicațiune poporală

„BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNEI“

e îngrijită de secretarul literar al „Asociațiunii“,
cu sprijinul celor mai buni scriitori pentru popor.

Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunii“ 50 Lei
pentru nemembrii 70 Lei

Adresa: „ASOCIAȚIUNEA“ Sibiu, Strada Șaguna 6.